

Довгий Д. А.
*аспірант кафедри національної економіки та фінансів,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»
м. Київ, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-362-3-7>

ЗЛИТТЯ І ПОГЛИНАННЯ НА СВІТОВОМУ РИНКУ: ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ

В сучасних умовах глобалізації та інтернаціоналізації зростає конкурентоспроможність між суб'єктами господарювання, створюється середовище, де компанії використовують різні стратегії для досягнення власних стратегічних цілей. Одна з таких стратегій – стратегія злиття і поглинання, яка найчастіше сприяє збільшенню частки на світовому ринку, максимізації прибутку та досягнення синергетичного ефекту.

Злиття і поглинання (М&А) сьогодні не лише сприяють збільшенню частки на світовому ринку, але й підвищенню рівня міжнародної конкурентоспроможності. Це об'єктивний процес, який призводить до внутрішньогалузевих і міжгалузевих об'єднань не лише в одній країні світу, а у різних, тобто до виникнення мультинаціональних, глобальних компаній на міжнародних ринках. Особливо процеси злиття і поглинання активізувалися у ХХІ ст. і призвели до утворення конкурентоспроможних компаній у міжнародному бізнесі.

В умовах глобалізації кількість М&А і обсягів їх угод збільшується. Тенденції глобалізації, такі як взаємозалежність і взаємопов'язаність країн лише сприяють поглибленню процесів злиттів і поглинань. Вони спрямовані на досягнення кращої синергії всередині організації з метою підвищення її компетентності та ефективності.

Для оцінки ефективності операцій зі М&А використовуються традиційні перспективні та ретроспективні методи [1]. До традиційних методів оцінки ефективності відносимо: (1) порівняльний аналіз, за умов яких оцінка базується на аналогічних компаніях, які зливалися чи поглиналися; (2) витратний підхід, коли оцінка ефективності відбувається на основі активів компанії; (3) дохідний підхід передбачає прогнозування доходів після М&А. До ретроспективних методів оцінювання ефективності операцій зі М&А слід віднести: (1) бухгалтерський підхід, який передбачає порівняння основних

індикаторів до і після здійснення угод з М&А; (2) ринковий підхід передбачає порівняння дохідності акцій до і після здійснення угод з М&А; (3) комбінований підхід дозволяє проаналізувати взаємозалежність між змінами фінансових показників і доходності акцій компанії, проаналізувати прибутковість акцій компаній, визначити тренди на майбутнє. М&А призводять, в більшості, до синергетичного ефекту, який можна оцінити за допомогою показників компаній-аналогів. Синергетичний ефект передбачає зменшення витрат і підвищення ефективності операцій після угоди М&А. Він складається з маркетингового ефекту, що полягає у спільності діяльності, використання єдиних каналів розповсюдження і використання збуту тощо; виробничого ефекту, який реалізується на єдиних принципах, зниження постійних витрат тощо; фінансового ефекту, що передбачає покращення умов залучення капіталу, підходу до фінансування діяльності та розвитку компанії тощо; синергетичної взаємодії у сфері менеджменту, що сприяє мінімізації управлінських витрат і означає покращення координації між бізнес-одинацями тощо [2].

Крім того, для оцінки ефективності угод М&А прийнято використовувати наступні показники: ліквідність, рівень фінансового боргу, показники рентабельності, валова і чиста маржа тощо.

Оцінка результативності здійснення угод М&А є також важливим етапом в управлінні процесом після здійснення злиття і поглинання. Варто звернути увагу на такі показники, як чистий прибуток, рентабельність активів та рентабельність власного капіталу, до і після здійснення угоди М&А. Результативними стають ті угоди, в яких були досягнуті прогнозовані фінансові цілі, покращена позиція компанії на ринку, підвищений рівень конкурентоспроможності.

Іноземні дослідники рекомендують дотримуватися наступних основних стратегій управління змінами, щоб досягти ефективність та результативність від угоди М&А, до яких слід віднести [3]:

- план угоди М&А, його розуміння компаніями, які беруть участь;
- чітке бачення угоди М&А та діяльності компаній після об'єднання, а саме цілі угоди, бачення та політика нової компанії, позиціонування нової компанії після об'єднання;
- культурні відмінності, які відіграють важливу роль в успіху чи невдачі новоствореної чи об'єднаної компанії;
- довіра працівників компаній, що об'єднуються сприятиме більш ефективній взаємодії між співробітниками щодо обміну знаннями, досвідом, інформацією тощо;

– орієнтованість на клієнта, як сучасний тренд конкуренто-спроможної компанії.

Отже, ефективність і результативність є індикаторами злиттів і поглинань компаній. Вони дозволяють фактично виміряти стратегічні орієнтири діяльності компаній після угоди M&A для ця угода була здійснена.

Література:

1. PwC. Global M&A Industry Trends: 2023 Outlook. Now is not time to fall of love with M&A. URL: <https://www.pwc.com/gx/en/services/deals/trends.html>

2. Ткаченко Н. В., Момот О. М., Стойко С. А. Вибір стратегічних альтернатив експансії транснаціонального банківського капіталу: сучасна парадигма, реалії та перспективи. *Фінансово-кредитна діяльність*. 2019. № 1. С. 12–21.

3. Gaughan P.A. *Mergers, Acquisitions, and Corporate Restructurings*. Hoboken. New Jersey, John Wiley & Sons Inc., 2011, 672 p. DOI: <https://doi.org/10.1002/9781118269077>